
Samenvatting

Heeft Transcraniële magnetische stimulatie effect?

Sinds enige tijd wordt op diverse plekken gewerkt met een nieuwe medische techniek. Op de schedel van de patiënt wordt een spoel geplaatst die een magnetisch veld opwekt. Het doel is om zo invloed uit te oefenen op processen in de hersenen. Deze methode wordt transcraniële magnetische stimulatie (TMS) genoemd.

De techniek wordt gebruikt om bepaalde psychiatrische klachten te verminderen en er is onderzoek gaande bij neurologische ziekten. Verder heeft TMS een functie in het hersenonderzoek.

Hebben we te maken met een zinvolle toevoeging aan het bestaande arsenaal interventies? Daarover gaat het in dit signalement. Het is opgesteld door een vaste commissie van de Gezondheidsraad, die zich speciaal bezighoudt met de beoordeling van innovaties in behandelingen.

Resultaten bij behandeling van depressie zijn hoopgevend

Een meta-analyse waarin 30 geselecteerde publicaties werden geanalyseerd laat zien dat behandeling met TMS bij depressie een gunstig effect heeft. De meest omvangrijke publicatie in de meta-analyse, methodologisch sterk, bevestigt dit beeld. Er zijn geen aanwijzingen dat ongewenste bijwerkingen van het elektromagnetisch veld de therapeutische bruikbaarheid beperken.

De bewijzen beperken zich vooralsnog tot behandeling gedurende enkele weken, bij mensen die eerder niet ontvankelijk bleken voor het effect van medicatie, maar zijn desondanks hoopgevend. Het lijkt voorstelbaar dat ook andere groepen patiënten baat kunnen hebben bij deze nieuwe interventie en dat een langere behandelduur of een sterkere prikkel de resultaten nog kan verbeteren.

Dat is beloftevol, omdat deze lokale interventie een geheel nieuwe benadering geeft bij het behandelen van depressie. Er komen immers geen stoffen het lichaam binnen die van invloed zijn op het hele systeem.

Voor enkele andere indicaties is minder bewijs voorhanden

Ook is een gunstig effect geconstateerd in een meta-analyse waarin toepassing bij hallucinaties werd besproken. Dat betreft TMS als behandeling voor auditieve hallucinaties bij schizofrene patiënten; dus als mensen ‘stemmen horen’. Ook hier werden patiënten onderzocht die niet of niet voldoende reageerden op medicatie. Bij hen bleek TMS te leiden tot een significante vermindering van de symptomen. De geanalyseerde onderzoeken waren echter geringer in aantal en in omvang dan die bij depressie.

TMS wordt ook al wel gebruikt om mensen te helpen bij herstel na een herseninfarct. Er is hierover echter nog weinig onderzoek gepubliceerd. De verbeteringen die wel worden gerapporteerd lijken vooralsnog de korte termijn te betreffen en zijn weinig overtuigend.

Er zijn enkele hoopgevende ervaringen met TMS in de behandeling van patiënten met Parkinson. Deze technologie kan behulpzaam zijn om de beste plek te bepalen voor diepe hersenstimulatie. Over de mogelijkheid om met TMS tremoren (trillen) te verminderen bestaat nog onduidelijkheid.

Misschien kan TMS ook een rol spelen bij het ontvankelijker maken voor psychotherapie van een groep moeilijk te behandelen patiënten: mensen met een anti-sociale persoonlijkheidsstoornis. Dat zou echter nader onderzocht moeten worden.

Doelmatigheidsonderzoek is gewenst

Hoewel de toepassing van TMS niet erg kostbaar lijkt is er nog niets bekend over de kosteneffectiviteit. Met name de behandeling met TMS van patiënten die lijden aan depressie en die niet voldoende baat hebben bij geneesmiddelen komt in aanmerking voor doelmatigheidsonderzoek, wellicht gecombineerd met richtlijnontwikkeling door de beroepsgroep in Nederland. In het kader hiervan is het waardevol ook de effecten op de langere termijn te bestuderen.
